

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

היסטוריה

הוראות לנבחן

בשאלון זה שני חלקים: חלק א (פרק ראשון) וחלק ב (פרק שני, פרק שלישי, פרק רביעי).

משך הבחינה: משך הזמן המוקצב לשני חלקי השאלון הוא שלוש שעות ללא הפסקה.

לחלק א מוקצבת שעה אחת בלבד. אם סיימת להשיב על חלק א לפני הזמן המוקצב,

מסור למשגיח את מחברת הבחינה ואת ספר הלימוד וקבל ממנו את חלק ב של השאלון ומחברת חדשה.

אין לחזור לחלק א לאחר מסירת מחברת הבחינה למשגיח.

חלק א

א. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה פרק אחד.

עליך לענות על שאלה אחת מפרק זה.

פרק ראשון – (1×34) – סך הכול 34 נקודות.

ב. חומר עזר מותר בשימוש:

1. ספר הלימוד שאושר בנושא **מלחמת העולם השנייה, טוטליטריות ושואה.**

הספר יכול להיות מסומן במדגש (מרקר) או בעיפרון, אך בלי הערות בכתב.

אפשר לציין תקופות או נושאים באמצעות מדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר.

2. עותק מודפס של כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם".

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.

כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

חלק א

פרק ראשון – מלחמת העולם השנייה והשואה (34 נקודות)

- שיים לב:** 1. בפרק זה תוכל להיעזר בספר הלימוד שאושר בנושא **מלחמת העולם השנייה, טוטליטריות ושואה**. כמו כן תוכל להיעזר בעותק מודפס של כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם".
2. בסעיפים שבהם התבקשת להביא מקור מספר הלימוד, עליך לכתוב את שם הספר, את **שם הוצאה לאור** ואת **מספר העמוד** שבו נמצא המקור.

ענה על אחת מן השאלות 1-3.

1. נאציזם – אידאולוגיה ומעשה

- א. – מדוע התנגדו הנאצים לרעיונות הדמוקרטיה? הבא בתשובתך שני נימוקים.
- בחר **מספר הלימוד** מקור המדגים אחד מן הצעדים של הנאצים לביטול הדמוקרטיה בגרמניה, והסבר כיצד הפגיעה בדמוקרטיה באה לידי ביטוי במקור שבחרת.
- (17 נקודות)

ב. לפניך קטע מן הספר "היטלר: דיוקנו של לא-איש" שכתב ההיסטוריון יואכים פסט.

הקאנצלר [היטלר] התעלם מלעג ומקלס [בוז], ולא חישב חשבונות בדורות כי אם באלפי שנים: הוא רצה למחוק לא רק את חוזה ורסאי ואת תשישות כוחה של גרמניה [...] היטלר הציב לעצמו מטרה נשגבה מכל אשר ראה העולם מעודו: קיסרות המשתרעת מן האוקיינוס האטלנטי עד הרי אורל. [...] גזע האדונים הטהור שלו, הקם לתפוס את המקום המגיע לו, יילחם על הקיסרות הזאת ויזכה בה. כלום יקומו נגדו ארצות אחרות? הוא ימחץ אותן. האם יש עמים שמקומם מנוגד לתוכניותיו? הוא יושיב אותם במקומות אחרים. אם אין הגזעים תואמים את הדימוי שלו, הוא ינפֶה, ישביח, יחסל, עד שתתאים המציאות לתפיסתו.

(י' פסט, היטלר: דיוקנו של לא-איש, כרך ראשון, כתר, 1986, עמ' 395)

- הסבר כיצד באים לידי ביטוי בקטע שני עקרונות של רעיון "הסדר החדש".
- על פי **מה שלמדת**, הבא דוגמה לצעדים שנקט המשטר הנאצי בזמן מלחמת העולם השנייה כדי לממש כל אחד מן העקרונות שהסברת (סך הכול – שתי דוגמאות). (17 נקודות)

2. מנהיגות בגטאות

- א. – הצג דילמה אחת שעימה התמודדו ראשי היודנראט בגטאות בתקופה שלפני ביצוע "הפתרון הסופי".
- הדגם אחת מן הדילמות שעיימן נאלצו ראשי היודנראט להתמודד בזמן ביצוע "הפתרון הסופי".
- הסבר מה מייחד את הדילמות של ראשי היודנראט בתקופה זו.
- (17 נקודות)

- ב. – הצג את המטרות ואת דרכי הפעולה של תנועות הנוער בגטאות בתקופה שלפני ביצוע "הפתרון הסופי".
- הסבר מדוע חל שינוי במאפייני הפעילות של תנועות הנוער בגטאות בזמן ביצוע "הפתרון הסופי".
- בחר מקור **מספר הלימוד** והסבר כיצד שינוי זה בא לידי ביטוי במקור שבחרת.

(17 נקודות)

3. מלחמת העולם השנייה וגורל היהודים

א. לפניך קטע מקור, ובו צו שניתן בהוראת קצין בכיר בחטיבת האינזצגרופן (עוצבות המבצע) שפעלה בעיר ביאליסטוק לאחר שנכבשה מידי הרוסים. הצו פורסם ביום 11 ביולי 1941.

- סודי! -

1. על פי פקודת המפקד העליון של האס־אס והמשטרה [...] כל היהודים הזכרים בין הגילים 17-45 שהורשעו בבזזה [שוד] יוצאו להורג ברייה על פי החוק הצבאי. הירי צריך להתבצע רחוק מערים, מכפרים ומדרכים ראשיות. יש להשטיח את הקברים כדי שלא יוכל להיווצר שום אתר עלייה לרגל. אני אוסר על צילום ועל הרשאת נוכחות צופים בהוצאות להורג. ההוצאות להורג ואתרי הקבורה אסורים לפרסום.
2. מפקדי הגדוד והפלוגות נדרשים במיוחד לדאוג לסיוע הרוחני לאנשים המשתתפים בפעולה הזו. הַשְׁמִים מאירועי היום צריכים להימחות [להימחק] באמצעות קיום אירועים חברתיים בערבים. יתר על כן, יש להסביר לאנשים ללא הרף את ההכרח הפוליטי של הצעדים האלה.

(ארכיון יד ושם 0-53/128/219 בתוך: כ' בראונינג, **אנשים רגילים**, ידיעות אחרונות וספרי חמד, 2008, עמ' 42)

- הסבר מה אפשר ללמוד מקטע המקור על מאפייני השלב הראשון של ביצוע "הפתרון הסופי".
- בשלבים המאוחרים יותר של הפתרון הסופי חל שינוי במאפייני ההשמדה.
מה היה השינוי?

הסבר כיצד אחת מן הסיבות לשינוי זה באה לידי ביטוי בסעיף 2 בקטע המקור.

(19 נקודות)

- ב. הסבר כיצד השפיע אחד מן המהלכים אַן הקרבות במלחמת העולם השנייה על גורל היהודים בארצות שכבשו הנאצים. בתשובתך הצג את המהלך אַן הקרב, והסבר את השפעתו על גורל היהודים. (בסעיף זה אַן לכתוב על "מבצע ברברוסה"). (15 נקודות)

שים לב: לאחר שתסיים להשיב על חלק זה, מסור למשגיח את מחברת הבחינה, את ספר הלימוד ואת כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם", וקבל ממנו את חלק ב של השאלון ומחברת בחינה נוספת. אין לחזור לחלק א לאחר מסירת מחברת הבחינה למשגיח.

בהצלחה!